Пам'ятаймо про Україну!

SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

VOL. CII. No. 156. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, AUGUST 17, 1995. CENTS 75 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК ЧЕТВЕР, 17-го СЕРПНЯ 1995 р. Ч. 156. РІК CII.

У КРИМУ ПОЧАЛИ НАСТУП НА ЗЛОЧИНЦІВ

Київ (Р. Р.). — У неділю, 13-го серпня, українське телебачення повідомило про широкомаштабну акцію наступу на злочинні організації у Криму. Акцію готували уже секретно і здійснили одночасно на всіх відомих точках зосередження злочинних груп. В ході наступу міліція виявила і несподіванки: у громадян, які були поза підозрою, знайдено зброю, наркотики і валюту.

Голова Координаційного комітету боротьби зі злочинністю Василь Дурдинець на спільному засіданні комітету і Ради національної безпеки при Президенті повідомив, що найбільш напружена ситуація існує у Криму, Донецькій, Дніпропетровській, Одеській, Херсонській, Запорізькій, Львівській і Харківській областях, а також у Києві й Севастополі. За словами В. Дурдинця, дані міжнародних експертів свідчать, що темпи зростання злочинности в Україні одні з найвищих у світі. Організована злочинність не тільки зростає, але й охоплює кредитно-банкову систему, ринок цінних паперів, торгівлю, зовнішньоекономічну та приватизаційну сфери.

В. Дурдинець зазначив, що Генеральна прокуратура закінчила розслідування лише шістьох кримінальних справ і тепер від неї вимагатиметься „більш відчутних результатів". Зловживання у фінансово-господарській діяльності державної компанії „Український Дім" перевіряється вже два роки, справа Юхима Звягільського — один рік. Крім того, закрито справи про зловживання колишнього заступника генерального прокурора Юрія Гайсинського на генерал-лейтенанта Володимира Голубка. Жодна із справ корумпованих урядовців не надійшла до суду, сказав В. Дурдинець, і чому це сталося — має відповісти нинішній генеральний прокурор Владислав Дацюк.

Протягом останнього року в системі органів правопорядку виявлено понад 4,000 порушень, за які певним чином покарано 1,430 осіб.

Для більш ефективної боротьби з корупцією В. Дурдинець запропонував підготувати державну програму „Чисті руки".

Банк ЗСА надає кредити сільському господарству України

Київ (УНІАР). — Тут 9-го серпня відбувся науково-практичний семінар, зорганізований членами Української Ліґи Підприємців АПК спільно з представниками Валютного комітету Кабінету Міністрів України, Державного Експортно-Імпортного банку, Міністерства Економіки, Аґенції міжнародного розвитку ЗСА і Громадянської спілки американського агробизнесу. На ньому йшлося про відкриття пільгових кредитних ліній Ексімбанку ЗСА для підприємців Агропромислового Комплексу України (АПК).

10-го травня цього року між Урядом України та Агенцією міжнародного розвитку ЗСА (АМР) підписано ґарантійну структурну угоду, і ґарантом виконання проєкту виступив Уряд України. Здійснення цього проєкту — перша нагода надати допомогу не державним, а приватним агропромисловим організаціям.

Для участи у цій програмі українські компанії повинні закуповувати насіння, добрива, хемічні засоби захисту рослин, сільсько-господарське устаткування та запасові частини до нього, які не менш, ніж на 51 відсоток є американськими та відповідають екологічним вимогам АМР. Кредит — максимальна сума фінансування 175 млн. дол. — надається на півтора року, отже може бути використаний для двох врожаїв. Програма фінансуватиме всі 100 відсотків суми укладених контрактів між українськими імпортерами та американськими експортерами, а не 85 відсотків загальноприйнятих, тому позичальник не сплачуватиме 15 відсотків авансу при поверненні боргу. Замовлена українськими підприємствами продукція повинна бути доставлена на територію України до 15-го грудня.

Учасники конференції різно оцінювали здійснення проєкту.

Занепокоєння представників українських приватних структур викликав порядок подання документів для отримання кредиту. Підприємство-позичальник повинно обґрунтувати користь проєкту, забезпечити державу ґарантійною заставою свого майна та відкрити валютне конто в Ексімбанку. Щоб звести до мінімуму час проходження документів — адже після схвалення рішення Україною ще потрібно пройти відповідну процедуру в ЗСА — учасники конференції запропонували створити постійну експертно-консультативну комісією з кращих фахівців та представників міністерств.

Все ж, на думку більшости учасників американської сторони, „кредитний процес розпочинається і просуватиметься далі і далі". З 1-го січня 1996 року плянується наступний кредит на 250 млн. дол. на термін від двох до п'ятьох років. А в майбутньому Україна може отримати 675 млн. дол. — суму, яку не пропонував їй ще жоден уряд.

ЗУСТРІЧ УЧНІВ ГІМНАЗІЇ ТА МЕШКАНЦІВ БАЙРОТУ

Союзівка. — Тут у суботу і неділю, 16-17-го вересня, відбудеться ювілейна зустріч учнів гімназії та мешканців Байроту (з нагоди 50-ліття заснування гімназії). Детальніше про програму зустрічі можна довідатися з оголошення у „Свободі", ч. 154 з 15-го серпня ц. р., або телефонуючи до Ростислава Ратича (908) 287-0635 та Звенислави Романів (215) 677-3692. З огляду на обмежену кількість кімнат слід якнайшвидше резервувати місця, телефонуючи на Союзівку (914) 626-5641.

ПЕРЕГОВОРИ В ҐРОЗНОМУ НЕ МАЮТЬ УСПІХУ

Ґрозний, Чечня. — На мирних російсько-чеченських переговорах дійшло до такого напруження, що вони можуть взагалі припинитися.

Загальне обурення серед чеченців викликав факт, який свідчить про нечесність росіян. В автах чеченської делеґації виявлено таємно встановлені російськими аґентами пристрої для підслухування. Але ще більш вражаючою є заява заступника генерального прокурора Чеченської республіки Сулюмбека Асаєва з приводу вислідів розстеження недавнього вбивства чеченської родини Чапанових. С. Асаєв ствердив, що цей страшний злочин здійснили російські вояки з метою загострення політичної ситуації в Чечні.

В останній день з Ґрозного повідомили, що начальник головного штабу чеченських збройних формацій А. Масхадов відмовився підписати запропонований російською делеґацією пакет військових питань. Чеченці не прийняли тієї точки, згідно з якою чеченські села мусять мати призначену Москвою адміністрацію, але не повинні мати формацій самооборони.

У відповідь на чеченську відмову російський прем'єр-міністер В. Черномирдін остеріг, що коли чеченці не поступляться, то щодо них "буде вжито жорстоких заходів".

ЯПОНІЯ ВИБАЧИЛАСЯ ЗА ДАВНЮ АҐРЕСІЮ

Токіо. — Японський прем'єр-міністер Томіїті Мурояма першим з чільних політиків країни публічно вибачився за аґресивну війну, розпочату півсторіччя тому на Тихому океані імператорською Японією.

Керівник уряду виступив зі спеціяльною заявою з нагоди 50-річчя від дня підписання імператором Гірогіто меморандуму про капітуляцію, який відкрив для японців мирну епоху.

Говорячи про події воєнних років і про ролю в них Японії, токійські керівники дотепер воліли обмежуватися такими висловами, як „жаль" і „співчуття". Країни Азії, які найбільше постраждали від японського військово-колоніяльного гніту, вже не раз і дуже гостро критикували за це Токіо.

Теперішня заява прем'єра Т. Мураями має задоволити всіх, хто чекав від Японії суворішої самокритики. „Японія своїм колоніяльним правлінням і аґресією заподіяла великі шкоди і принесла муки для народів багатьох країн, передусім в Азії. Я особисто вважаю ці факти історії неспростовними і ще раз висловлюю глибокий жаль та щиро прошу вибачення", — сказав прем'єр.

Т. Мураяма підкреслив, що Японія як єдина у світі країна, що пережила атомові вибухи, має твердий намір „зміцнювати систему нерозповсюдження ядерної зброї".

Відбулася зустріч у справі модернізації пошти

Київ (УНІАР). — Тут у понеділок, 14-го серпня, відбулася зустріч генерального секретаря Світового поштового союзу (СПС) Томаса Ліві з міністром зв'язку України Валерієм Єфремовим. На зустрічі обговорювалось питання про готовість СПС допомогти Україні модернізувати та перебудувати поштовий зв'язок і поштові послуги.

Т. Ліві сказав, що „Разом з програмою розвитку Організації Об'єднаних Націй наш союз може підготувати плян і необхідні рекомендації, які можуть стати основою дальшого розвитку всієї поштової служби в Україні. Ми покладаємо великі надії на проєкт розвитку пошти в Україні, який передбачає цілковите перетворення поштової системи. У його підготові брали участь спеціялісти СПС. Для цього, на його думку, Україна має досить добре розвинену інфраструктуру".

В Україні

Л. Кравчук критикує пресу

УЖГОРОД. — В інтерв'ю газеті „Закарпатська Правда", яке носить назву „Третім президентом України не хочу бути", Леонід Кравчук наголосив, що ситуація в державі погіршується, однак він не відчуває, щоб „журналісти робили серйозні закиди політиці Президента". На його думку „існує тиск на засоби масової інформації, преса стає своєрідною — українською, причесаною, большевицькою. Сталося так, що Президент і його Адміністрація — недоторкані особи. Якщо так триватиме й далі, це означатиме, що ми переходимо до іншої схеми життя, до того, що було раніше", — сказав Л. Кравчук.

Поїзд миру відвідав Україну

КИЇВ (Р. Р.). — У четвер, 10-го серпня, до Києва прибув Поїзд миру „Гельсінкі — Пекін", до якого увійшло 250 представниць жіночих організацій із 42-ох країн світу. Учасницями акції заопікувалися Верховна Рада та Уряд України.
Заступниця голови Комісії Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин Ніна Карпачова та інші офіційні представники зустріли гостей і влаштували їм зустріч з депутатами та членами Уряду в сесійній залі Верховної Ради України.
Зустріч відкрив заступник голови Верховної Ради Олександер Ткаченко. Головувала на зустрічі депутат Верховної Ради Н. Карпачова. Вона у своєму виступі нагадала гостям і журналістам, що в Пекіні у вересні цього року відбудеться 4-та Світова жіноча конференція, присвячена виконанню конвенції ООН про ліквідацію усіх форм дискримінації жінок.
Поїзд миру на шляху до Пекіну відвідає дев'ять країн, в тому числі Україну. Від України до Пекіну поїде дві делеґації, до яких увійде 60 жінок. Одна делеґація урядова, друга — від усіх жіночих незалежних організацій.
Учасниці Поїзду миру розповіли про жіночі та загальнолюдські проблеми у своїх країнах та поінформували про працю пекінської конференції.
Від українського Уряду виступили віце-прем'єр-міністер з гуманітарних питань Іван Курас.
Того ж дня Поїзд миру вирушив до Одеси.

Президент Л. Кучма прийняв амбасадора Бельгії

КИЇВ (Р. Р.). — Позитивно оцінила юридичну базу між Україною і Бельгією амбасадор Бельгії Інґеборґ Крістофферсен під час зустрічі з Президентом України Леонідом Кучмою. Зустріч відбулася з нагоди закінчення терміну її праці в Україні. Новий амбасадор має прибути у вересні.
І. Крістофферсен вважає дуже важливою для европейської політики участь України у програмі „Партнер-ство для миру".
Президент Л. Кучма під час розмови з І. Крістофферсен зазначив, що „Україна стала ближче до Европи і в цьому є велика заслуга Бельгії".

Республіканці критикують виконавчу владу

ЛЬВІВ. — „Діяльність найвищих органів виконавчої влади України не тільки не принесе користи народові, а й є шкідливою для держави", — говориться у заяві Української Республіканської Партії, яку оприлюднив на пресконференції 9-го серпня голова львівської обласної організація УРП Олег Павлишин. „Перші кроки нового Уряду під керівництвом Президента Леоніда Кучми та прем'єр-міністра Євгена Марчука продемонстрували відверто проросійський характер політики російської виконавчої влади, — зазначається у документі. — Останні кроки Уряду свідчать, що він працює під впливом політиків, які владарюють по той бік нашого східнього кордону". На думку авторів заяви, „домовлення про створення російсько-українських фінансово-промислових груп у найприбутковіших галузях української промисловости ставлять вітчизняну економіку у пряму залежність від Москви".

Відсутність російських передач приведе до напруження

ДОНЕЦЬКЕ. — Голова Слов'янської Єдности Ігор Карпенко вважає, що рішення про переміну передач ГРТ на другий національний канал „приводить до загострення і протистояння в суспільстві". Він заявив, що „багато передач українського телебачення і радіомовлення стали зброєю ідеологічної війни і розпалювання антиросійських настроїв". Партія зажадала скасувати наказ ч. 72 Державного комітету України з телебачення і радіомовлення „як такий, що порушує закони України, суперечить інтересам переважної більшости її населення, конституції України та нормам міжнародного законодавства про свободу розповсюдження інформації, яке Україна підписала як член ООН".

„Новий" Шевченко у Санкт-Петербурзі

Джерзі Сіті, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Хто не знає Леоніда Молодожанина чи під його мистецьким псевдо Л. Молл та його мистецьких скульптур, що розкинені від Вінніпеґу через Вашінґтон аж до Европи? Для українців відомі також його вітражі, яких, як сам каже, є понад 60, і це так у чужих церквах, як і українських, але тепер важлива його нова скульптура Т. Шевченка.

Наш мистець незвичайно цікава людина, а розмова з ним іде легко, бо уміє він він сам розповідати про свою творчість та про нові мистецькі задуми. З приємністю та з подякою приймаю в часі зустрічі у нашій редакції альбом виданий справді люксусово у 1993 році під назвою „Leo Mol Sculpture" за редакцією Пола Дювала, з прегарними світлинами, життєписом мистця та описом його численних праць, як також історією його творчости, а передусім описом скульптур в тому тих, що знаходяться у парку його імени у Вінніпеґу. Як вияснює наш мистець, цей парк із 200 його скульптурами, це величезний успіх, який він сам здобув, призначуючи їх для Вінніпеґу, а заряд міста дав на влаштування парку його імени один і пів мільйона долярів.

Але Л. Молодожанин на тому не закінчив своїх мистецьких успіхів — усі ми знаємо його пам'ятник Т. Шевченкові у Вашінґтоні, який захоплює своїм розмахом і красою кожного, що його відвідує. При нашій розмові спільно болієм над долею цього пам'ятника, який відвідують усі приїжджі українці, тепер зокрема наші земляки з України. Бідний Шевченко споглядає у задумі на усіх бездомних, що збираються на лавочках довкруги пам'ятника, а творець його стверджує, що потрібно там вже поправи у хіднику до нього і цементі, що потріскав від часу здвигнення у 1964 році.

Тепер однак Л. Молодожанин вже більше думає про „нового" Шевченка, що стане у Санкт-Петербурзі і тим його мрія буде сповнена. А саме, щоб у тому російському місті стояв наш Кобзар його роботи мистцеві залежить, бож там студіював Л. Мол від 1936 до 1941 року. Виїхавши відтак після Другої світової війни до Канади, Л. Мол відвідав Санкт-Петербурґ знову щойно у 1991 році і тоді вперше після 50 років зустрівся із своєю родиною, а саме зі сестрою, що живе на Сибірі, та її синами, з яких один із матір'ю, а другий живе у С. Петербурзі. Одержимий ідеєю пам'ятника Т. Шевченкові саме там, Л. Мол написав до посадника міста, а відтак поїхав на переговори, запропонував місце на пам'ятник і Мистецька рада міста погодилася на приміщення його біля університету і бібліотеки Академії Наук. Пам'ят-

(Закінчення на стор. 3)

Скульптура Т. Шевченка виконана в Німеччині для Санкт-Петербургу.

У СВІТІ

У НІМЕЦЬКОМУ місті Бонні відбулася пресова конференція керівників могутніх автомобілебудівних концернів країни: „Мерседес-Бенц", БМВ, „Фольксваґен" і „Порше", а також чільних урядовців Баварії, Нижньої Саксонії і Баден-Вюртемберґу. В економіці цих земель автова промисловість займає провідне місце. Зміст усіх виступів на конференції звівся до одного: треба зробити все можливе, щоб німецька автова промисловість до 2005 року досягнула найбільшого розвитку. У свій час німецька електронічна і тяжка промисловість були першими у світі, а потім їх обігнали американці і японці. Не виключено, що на цей раз в Німеччині приймуть протекціоністичні закони, які захищатимуть місцевих виробників авт від закордонної конкуренції.

ПОЛІЦІЯ НІМЕЦЬКОГО міста Франкфурту заарештувала на летовищі американського громадянина німецького походження Ганса Шмідта, який збирався після двотижневих вакацій повертатися в Америку. Справа в тому, що Г. Шмідт видає на Фльориді тижневик „"Ю-Ес-Ей Беріхт", який віддзеркалює погляди ультраправих німецьких кіл. Між іншим, публікації у тижневику заперечують факт масового знищення жидів під час Другої світової війни. Всі видання, які висловлюють подібні погляди, в Німеччині заборонені, тому коли у березневому числі „Ю-Ес-Ей Беріхт" знайшли вислів „жидівська зараза", німецька влада негайно видала наказ заарештувати видавця газети. Дружина Г. Шмідта визнала, що її чоловік не повинен був поширювати свій тижневик у Німеччині, але разом з тим підкреслила, що його заарештували незаконно, оскільки „він є американцем, а в Америці існує свобода слова".

В АМЕРИЦІ

ПІСЛЯ КІЛЬКАРІЧНОЇ боротьби Шеннон Фокнер таки стала першою жінкою-кадетом у Ситадел — досі виключно мужеській військовій школі у Південній Каролайні. Ш. Фокнер, якій тепер 20 років, впродовж двох з половиною років боролася за те, щоб її допустили до згаданої військової академії, що всіма силами намагалася на це не дозволити. Минулої п'ятниці, 11-го серпня, коли два судді Федерального суду відкинули наступні перепони адвокатів академії, Ш. Фокнер стала першою жінкою-кадетом у 152-річній історії цієї військової школи.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЧИТАЧІВ „СВОБОДИ" — ЧЛЕНІВ УНСоюзу

які досі платили передплату разом із вкладками за життєве забезпечення.

Повідомляємо, що ще до кінця місяця липня ц.р. Ваші вкладки включали дальше передплату за „Свободу".

Але від 1-го серпня ц.р. Вам доведеться платити передплату прямо до адміністрації „Свободи", а забезпеченеві вкладки надальше до секретаря Відділу, як до цього часу.

Пригадуємо, що, починаючи від 1-го липня ц. р., обов'язує нова передплата „Свободи" для членів:

$75.00 за рік, або $40.00 за півроку.

Членам, які разом із запитником переслали чеки на $75.00 чи $40.00 будуть зачислені передплати за черговий рік, або півроку.

ГОЛОВНА КАНЦЕЛЯРІЯ УНСоюзу

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, NJ 07302.

Svoboda: (201) 434-0237 UNA: (201) 451-2200

Передплата на рік $100.00, на півроку-$60.00. Для членів УНСоюзу $75.00 річно, на півроку-$40. За кожну зміну адреси-$1.00. Чеки і "money orders" виставляти на "Svoboda".

Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріали. За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Second Class Postage paid at Jersey City, NJ

Будьмо уважні!

Виступаючи на початку червня перед членами Ради федерації і перед російськими амбасадорами у країнах так званої Співдружности Незалежних Держав, міністер закордонних справ Росії Андрей Козирев ясно дав до зрозуміння, що найголовнішим завданням теперішньої російської зовнішньої політики є зміцнення СНД і найглибша інтеграція його членів. Самозрозуміло, головним засобом „зміцнення" були і залишаються російські війська, які готові „захищати", не знати від кого, російськомовне населення в межах колишнього Совєтського Союзу. А другим механізмом здійснення російської політики є, як випливало з промови міністра А. Козирева, економічний тиск на молоді незалежні держави. Іншими словами, Росія не кинула і не кине наміру повернути собі всю територію колишньої совєтської імперії. І хіба війна проти Чечні не засвідчує цього? У цій війні йдеться не тільки про чеченську нафту, але передусім про політичний прецедент, який має посіяти паніку серед найближчих сусідів Росії.

Але прецедент не вдався. Пообіцявши задушити чеченський опір за два тижні, російські генерали вже півроку товчуться на п'яді вільнолюбної кавказької землі, але до перемоги їм так далеко, як було у перший день агресії. Щоправда, тепер у Грозному проходять чеченсько-російські мирні переговори, одначе ніхто з об'єктивних спостерігачів не наважується назвати їх переговорами переможців з переможеними. І чим більше російські керівники намагаються створити ілюзію, нібито вони контролюють як військову, так і політичну ситуацію на Північному Кавказі, тим більше їм ніхто не вірить. Та й самі росіяни, навіть у владних структурах, не вірять у це. В інтерв'ю для газети „Аргументи і Факти" депутат Державної думи, член комісії в питаннях оборони Пьотр Романов висловився в тому сенсі, що Росії дуже пощастить, якщо вона у зв'язку з Чечнею уникне третьої світової війни. Тверезо думаючі росіяни порівнюють неуспіх у Чечні з антифінською кампанією 1939 року, коли запланований Москвою збройний бліцкриг закінчився для неї ганебною поразкою.

А коли подумаємо, яких страждань зазнали від Росії десятки народів між цими двома війнами, фінською і чеченською, то ні в кого немає сумніву, що російські імперіялісти ніколи не відмовляться від експансії, від реваншу.

Ось чому, не чекаючи остаточного розв'язання російсько-чеченської війни, Москва хоче зробити свій вплив у СНД домінуючим, визначальним. При цьому її стратегічною ціллю була і залишається Україна. Небезпека полягає в тому, що інстинкт вовка знову й знову змушує його перевдягатися в овечу шкуру, тобто підступні пляни прикривати „найкращими намірами", прикрашати квіточками майбутні кайдани для українців.

Наприклад, з початком серпня в Москві відбулося засідання Міждержавного економічного комітету країн СНД, членом якого, знаємо, є й Україна. Всі проєкти готувала російська сторона, українській, як завжди занадто довірливій, залишалося хібащо підписувати їх. Підписано угоди про створення єдиного науково-технічного простору і про основні принципи організації співробітництва країн СНД. Зосібна є там випрацюваний аж чотирма російськими міністерствами проєкт будівництва різних об'єктів у „третьому світі" спільними силами Росії, Білорусі, Казахстану і України. Як відомо, саме з цих республік, за задумом московських реваншистів, має початися відновлення СССР. Так потихеньку, під гаслами економічної доцільности, Москва пробує знову, на цей раз вже востаннє, накинути на Україну імперський зашморг.

Україна мусить вистояти і перед прихованими, і перед відвертими зазіханнями. Тому з великою увагою стежимо ми, українці західної діяспори, за новими призначеннями в Уряді і президентській Адміністрації. Ці структури потребують не просто професіоналів, прагматиків-економістів чи технократів, не просто чесних людей, але національно свідомих діячів, патріотів.

І глибоко розчаровуємося, довідавшись, що ось цими днями Президент Леонід Кучма призначив головою Луганської державної адміністрації лідера місцевих комуністів Петра Купіна, який дотепер виступав і проти президентури в Україні, і проти самої української державної незалежности.

Ярина Тудорковецька

ЧИ ПОТРІБНЕ СЕЛЯНСТВО В УКРАЇНІ?

Нещодавно на торонтонському „Контакті" почули ми звернення Президента Леоніда Кучми до селян України, збирачів цьогорічного врожаю. Президент закликав та підбадьорював виконати цю селянську преважливу справу.

Президент Кучма вжив позитивної психології, подібно як зумів був Ронадл Реген вселити віру американців у вміння долати їхні економічні та престижеві перешкоди. І регенівська психологія позитивізму, як знаємо, була успішною. Ідеться про самовизначення, про позитивну самопроєкцію, віру в себе, свої здібності та спроможності.

Україні потрібний виклик проти сучасної апатії, яка стала небезпечним симптомом. А долати Україні ще доводиться не тільки економічну революцію та початкувати з основами демократії, але й виборсуватися зі залишків брутальної системи, яка дегуманізувала, деіндивідуалізувала гомосовєтікуса, а навіть деукраїнізувала.

Необхідною була б з однієї сторони солідна себеаналіза, констатація хворих симптомів цього совєтікуса, а з другої — для рівноваги — конечна позитивна психологія. В ній — смопроєкція нової, переміненої людини України. Одначе в сучасному хаосі та апатії, на жаль, не накреслена лінія ні для аналізування негативного типу, ні куди та як йому змінятися. Покищо ніхто не зумів збудити сучасну людину України до позитивної психології, віри у свої здібності доконати змін, без яких успіху не буде. Тому відгук Президента Кучми, телевізійний заклик бодай до збирачів урожаю України, надіймося, діятиме позитивною психологією.

При тому, одначе, Л. Кучма ототожнив цю аграрну функцію зі селянством, селянином, селом. До речі, такою саме весь світ звик бачити Україну: селянською. Навіть цього тижня на американському телебаченні АЕ, між біографіями славних, Нікіта Хрущов показаний простакуватим, неосвіченим селюхом України. Навіть президент Клінтон похвалився у Києві, у стіп пам'ятника Шевченкові, своєю інформацією про цього кріпака та селянина, що зумів з цього стану піднятися. Тож чужинний камері доводиться, наче здивовано, підмічувати теж і протилежне: присутність урбанізованої людини України, її індустрію, великі міста тощо. Та очевидно ці чужинці не зацікавлені багатотисячним нашаруванням праісторії та історії України. Наприклад, що на Україні цвіло своїм буттям протомісто Майданецьке, старше за Вавилон, яке було роз-міщене по 12—15 еліпсах з будинками у два-три поверхи. Чи про найстарше в Европі архітектурне, тобто побудоване людиною, житло, що було 15,000-літньої давности та знайдене в Україні. Деякі чижинці-археологи приписують Україні приручення коня, а з ним осягнення тодішньої „швидкости", понад 6,000 літ тому. Також перше колесо знайдене в Україні. Та інше. (Докія Гуменна, „Минуле пливе в прийдешнє").

На жаль, сучасному українцеві також маловідомий вклад України у цивілізацію людства. Ні немає в нього тенденції поширити свій кругозір, громадити свої тисячоліття, находити нові інтерпретації своєї етногенези, творити переоцінки своєї національної самопроєкції. Все те не повинно звужуватися до традиційної ідентифікації України з етнографізмом села, селянином, селянськістю. І якщо такий підхід маємо, то часто він є певного роду комплікацією. Наприклад, є нарікання, що забагато часу забирає в телебаченні України фольклорне гопакування, шароварування та „о, вже знову співають", і з недуги людина накручує цікавіше „Останкіно", динаміче широкомаштабністю, геополітичністю та небезпечною впливовістю відомого сусіда півночі. Значить, продовжена ідентифікація українськости з етнографією, з фольклором, а то й з безпосередністю сучасного села, із селянськістю — перестає під цю пору бути корисною. Україна входить в етап колосальних змін, шукає нових напрямних, накреслює контури для майбутньої самопроєкції.

Навіть сьогоднішній аграрний ділянці не зовсім конечна присутність села та селянина. Захід зовсім позбувся селянства, як соціальної верстви (і без масового винищування безневинних мільйонів). Селянство стало рівнорядним з фармою, а агрикультурною професією, удосконаленим ременантом, підвищеною освітою, присутністю середніх шкіл, культурних контактів, знаменито розбудованих доріг тощо. При тому слід зазначити, що праця при землі є найбільш почесною з усіх професій. Це бо перша цивілізаційна спромога людини на нашій Землі-планеті, та вона буде, поки існуватиме людина. Це пожива, яку продукує людина спільно зі землею. І мати землю таку як чорнозем — означає бути вибраним, обдарованим. Це не скелі ні не пісок, а золота валюта чорнозему.

Приблизно 4—9 тисяч років тому, коли був матріярхальний лад і людина жила малими громадами, у всьому була спільнота, егалітарність та за кожного була відповідальною Мати-Берегиня-Богиня. Однак з розвитком патріярхальної системи, 4 тисячі років тому, людство стало захланне на володіння, на поширення власности й зуміло приручити до рабства, до зиску одна одній людину.

У Київській Русі не було почести бути „смердом", себто селянином. Зате Київ не замикав своєї соціальні верстви у структурі февдалізму (як було в Західній Европі), був відкритий переходом з нижчих у вищі верстви. Але селянство зазнало нещадних ударів, жахіття кріпаччини, яка відбула свою антигуманну історію у минулих століттях. Проте в XX столітті в Україні знову ця верства стала прицілом масового мордування, бо Кремль мав історичні порахунки з Україною як нацією, яка не мала продовжувати свого існування.

Щоправда, ота солом'яна стріха, ця глиняна долівка, яку вміли ще в Трипіллі 6,000 років тому споряджати в кілька стверділих валкувань, пронесене з того часу біологічне продовження з покоління у покоління: незрозумілими зворотами-висказами, піснями, стравоюкутею, незбагненними пощо й чому звичаями — було наче дном, криницею, черпанням власности, себеідентифікаційної своєрідности, унікальности. В ній сила, що витримала найтяжчі століття останнього тисячоліття. Все те ввійшло в суть нації. Одначе ця суть не мала б звужуватися у селянськість чи етнографізм. Вона є національною власністю, джерелом праісторії, історії, філософії, літератури, мистецтва, театру. А то й геополітичности.

І недавнє звернення Президента Л. Кучми повинно було бути не так до селян, села, як до горожан України, власників чорнозему, нащадків 6,000-літнього культивування землі. Розбудити в них амбіцію не тільки зібрати врожаї 1995 року, але й відродити свою спроможність бути „хлібним кошем" для цілої Европи. При тому, чи не пора Україні до змін біжучих, які проходять, і до майбутніх, накреслюваних на XXI століття — включити ще одну можливість, з тих уже досягнених, доконаних Заходом — отож еволюціонувати переміну села та селянина. Цю преважливу функцію власника та трудівника землі ввести в русло найвищої кваліфікованости, якісного образування та повноти різноманітних вигод. Для цього, крім приготування теоретичного та модерного ременанту, потрібні міського типу будинки, крамниці для найконечніших потреб, кредитівки, добрі середні школи з доїздом до них автобусами, бібліотеки, книгарні, культурні та розвагові приміщення. Розбудувати добру сполучну систему. По можливості сполучати по кілька селищ у поширену спільноту з власним мером, урядом, поліцією, судом.

Людині, яка живе по великих містах, а яка працює при землі, не потрібно відрізнятися браком вигоди, браком освітнім чи різности зацікавлень від жителів великого міста. В додатку в нього є свідомість, що він годує кожне місто. Це почесне завдання. І непрининне.

З МОГО ВІКНА

Іванна Савицька

А світ такий гарний...

Коли вам шістнадцять років, море вам по коліна... Дрібними руками підлітка обнімаєте літо, наче любого друга, ловите сонце в пригорщі, прагнете води й простору і волі, волі в злуці з природою. Ви вдягаєте зелений наплечник, вишневу хустку й вириваєтесь з хати, де б вона не була, вириваєтесь до пластового табору. Так було колись, давно...

Табір „Сокіл" в Галичині — наш незабутній „Сокіл", і наших шістнадцять літ! Ми їдемо льорою крізь зелені поля, крізь левади, крізь пахучий чебрець, а ноги наші тонуть у зелені й квітах. Фіолетні дзвіночки цілують наші коліна, а сонце цілує щічки, такі ще дуже молоді, рум'яні, допитливі й до всього цікаві.

В таборі на „Соколі" — наче ув вулику. Кожна шукає собі сінника, а він, той сінник, — найкращий у світі матрац, випханий мріями, поезією і шумом гірського потоку. Такий запашний і такий романтичний отой сінник.

У кожної і в кожного з нас є своїх прекрасних, юних шістнадцять років...

У булаві — Цьопа Палійв, предмет обожнювань і захоплення, і Ганка Коренець, „чорнява білочка", яку всі любимо. Все усміхнена й все добряча, не картає за дрібненькі помилки. Золота Ганка. Ми ж бо всі ще підлітки, перший раз у пластовому таборі, гей би вже самостійні.

Нічна стійка, не абияка проба. Вовчі зелені очі заглядають з кущів... „Гусяча шкірка" належить на мої плечі, та честь пластова не каже кидати стійки.

„Вовчику, вовчику, не їж мене"... Зате їсть мене інший „вовчик" — голод. Боже, як хочу їсти. З кухні несеться солодкий запах свіжо спечених бухтів (завтра ж неділя), і я без вагання тягну з полиці два, із сливками. Рай — не бухти.

В неділю за обідом (усі сидимо на траві) до мене підходить Цьопа. Очі в неї сумні, повні докору. В руках — їдунка з двома бухтами. Вона каже: „Іванко, я чула, що ти любиш бухти. Ось на тобі мою порцію, смачного... Я чую, як рум'янець, повний сорому, сідає мені на лице, а сльози жалю, дитячі ще сльози, тиснуться мені до очей. Це був удар болючий і справедливий, без леза і без пояска, його пам'ятаю досьогодні, — і пам'ятаю смак отих бухтів на „Соколі", що іноді сняться мені...

Ярослав Ткачівський

Скажи, чому

Чому ти іншого голубиш,
Чому наспівуєш йому.
Чому мене ти вже не любиш,
Скажи, чому, скажи, чому?

Ти, мов роса, завжди холодна
І, як весна, весела ти.
Я загубив тебе сьогодні,
Щоб вже ніколи не знайти.

У серці смуток залишила.
Вже не співаються пісні,
Чим ти мене приворожила?
Скажи мені, скажи мені.

Чому по білому морозі
Пішла від мене назавжди?
Чому шукаю на дорозі
В снігу заховані сліди?..

В душі бурлить смуток,
болить до плачу.
Поклич — побіжу,
не встою.
Тебе поцілунками я
обпечу,
А серце — любов'ю
святою.

Івано-Франківське, Україна.

Іван Самійленко

ЦІНА ЗЛОЧИННОЇ УТОПІЇ

III

Їхня донька Вероніка — знавець чужих мов і перекладачка Шекспіра, Дж. Лондона, Діккенса, Еміля Золя та інших — була заарештована перед вступом у Київ німців та розстріляна НКВД. Її мама Людмила Старицька-Черняхівська по дорозі в табори Акмолинська померла. Стверджують, що її тіло конвоїри НКВД викинули з „телячого" вагона. Так була відрубана і знищена гілка двох великих і творчих старинних козацьких родин України.

Коротко про академіка Сергія Єфремова — людину неоцінимої наукової сили, видатного державного діяча, національного борця за волю України та виключної працездатности, яка ще чекає великої і заслуженої монографії. Академік Єфемов був людиною прекрасної душі, високої інтелігентности, всебічної освіти, глибокий знавець душі свого народу, знавець української та західної літератури, всіх слов'янських, німецької, французької та англійської мов. Єфремов добре розумів, що у вирішальний період нації одною книжкою свободи не здобудеш. Потрібна ще дія. І він таким був. У перші дні національно-визвольної революції 1917 року він став віцепрезидентом УЦРади, а пізніше УАН та головою історико-філологічного відділу Академії. Єфремов був автором понад трьох тисяч наукових праць.

В академіка Єфремова большевицькі варвари обірвали життя в розквіті його творчих сил. Під час арешту йому було лише 56 років. Вервховна колегія ГПУ засудила його разом з побратимами на 10 років, себто на найвищу тоє часу кару. Пізніше йому подвоїли кару на 20 років. Залишаючись в самітній камері-ізоляторі у Вологді, академік з глибоким болем сприймав усе, що діялось на Україні. Він тяжко засмутився після отримання вістки, що могила його батька-священика була зруйнована большевицькими вандалами, а остатки його були викинуті й потоптані. Церква перетворена в конюшню колгоспу...

Вже будучи у в'язниці, він часто повторював: „Нам треба сьогодні понад усе — фізичне збереження нації". „Дай Боже, — казав він, — побачити нам рідну Україну вільною самостійною державою, під проводом своїх розумних, досвідчених рідних керівників, які виведуть на вірний шлях свій народ, де буде любов, згода, братерство і єдність панувати між нами". Це були завітні мрії Сергія Єфремова. Він не знав у своєму житті „...більшого заміру на світі, — за його словами, — ширшого розмаху для праці, кращої мети, як духа живого вдихнути в приспану історією велетня, перетворити етнографічну масу у свідому і дужу націю". Таким був до кінця академік Єфремов.

Що ж до інших підсудних харківського процесу, за браком місця, згадаємо лише академіка Слабченка, який за короткий час свого життя видав 30 книжок, присвячених старій і новій історії української літератури. Кожна жертва харківського процесу і трійок ГПУ — це була неоцінима втрата для України. В наслідок цих судових процесів український народ втратив на довгі десятиліття своїх мислителів, національну духовість, свою правдиву історію України.

„В чому ж ми їх обвинувачуємо?" — питав у своїй обвинувальній промові на процесі СВУ в Харкові державний обвинувач Михайлик. — Ми обвинувачуємо вас, — говорив він, — у тому, що ви, ідеологи української буржуазії і куркульства, агенти міжнародної буржуазії, прагнули скинути совєтську владу, систему й основи соціялістичного будівництва... Ви провадили підготовку до збройного повстання... Ви прагнули і тепер відірвати Україну від Совєтської Соціялістичної Республіки". При чому одним із головних обвинувачень був контакт з петлюрівською еміграцією за кордоном.

Аналізуючи справу СВУ, Іван Дзюба у своїй праці „Сьогодні заново слухається справа СВУ" писав, що „...процес над СВУ був глибоко продуманою й ефективно проведеною стратегічною державною операцією. Щоб зрозуміти й оцінити її, треба проаналізувати напрямок удару, його прямі результати і далекойдучі наслідки". Для цього гляньмо назад, прослідкуймо головні події, які привели український народ до жахливих тридцятих років.

Як відомо, з приїздом Леніна у квітні 1917 року із Швайцарії до Петрограду прийшов кінець т.зв. інтелектуальної чи теоретичної побудови земного „комуністичного раю", обіцяного большевиками в Росії. Тепер прийшов період застосування цієї утопії не в теорії, а на ділі — практично.

Перше десятиліття цього іспиту закінчилося в 1927 році. Початок цього десятиліття як відомо, ознаменувався брутальним розігнанням і ліквідацією большевиками Конституційної Асамблеї в Петрограді. Таким чином, замість обіцяної свободи, до влади прийшла оскаженіла комуно-большевицька терористична деспотія, яка незабаром розпочала впровадження грабіжницьких „продрозверсток", насадження штучних комун та ширення червоного терору в країні. В додаток — перший спричинений голод 1921 року в Україні, який знищив близько три мільйони українців. Все це поставило совєтську економіку перед лицем жахливої катастрофи. Ленін визнав на Конгресі комінтерну в 1922 році, що „селянське питання ми розв'язали лише теоретично..." Який же вихід? І там же Ленін пропонує не щось розсудливе, а експериментальні проби: „Ми мусимо бути готовими до проби методу після методу, аж доки не знайдемо такого методу, що дасть найбільші наслідки". Такий метод, для заохочення приватної ініціятиви, большевики змушено знайшли в проголошенні НЕПу (Нової Економічної Політики) в 1921 році.

Непівська політика неминуче поставила категоричне питання „хто кого?" „Хто скористається НЕПом, — говорив Ленін, — соціялізм чи капіталістичні елементи міста і села". Чекати довго не довелося. Приватна ініціятива, будучи хоч і напівскована владою, швидко виказала свою невмирущу перевагу. Большевицький соціялістичний сектор став на грані повного краху. В партії появилась жахлива паніка і страх відродження капіталізму. Виникла гостра і непримирима опозиція в середині самої партії між „лівими" — троцькістами і „правими" — бухарінцями, які стали по стороні вільного ринку, заявивши, що політика колгоспної системи привела до „військово-февдальної експлуатації селянства". То був час, за словами Сталіна, „коли новий шлях був сумнівний, партія майже перероджувалась, а успіхи на тому шляху не так близька була..."

З огляду на те, що Росія була найбільш економічно відсталою країною в Европі, Ленін і його кліка сподівалися, що революція в Росії неминуче перенесеться в індустріяльно передові країни Західньої Европи. Одначе цього не сталося. Захід не підтримав большевицький деспотичний режим в Росії. І тому не випадково, що сам Сталін на засіданні ЦК РКП(б) в січні 1918 року говорив, що „Ми не бачимо революційного руху у світі. Ми бачимо тільки потенціяльність такого руху, але ми не можемо розраховувати на потенції". Більше того, найбільш видатні інтелектуалісти Европи, зокрема загальновідомі і шановані письменники, як Андре Жід (Франція), А. Кестлер (Еспанія), І. Сілоне (Італія), В. Рассел (Англія) та інші, які спочатку були захоплені й повірили в комунізм, але ця їхня віра незабаром розсипалась. „Совєтський Союз, — говорив Жід, — обманув усі наші сподівання".

(Продовження буде)

МАТУРАЛЬНІ СВЯТКУВАННЯ В ЧИКАГО

Кожного року учні 11-ої кляси Школи українознавства Т-ва „Рідна Школа" в Чикаго з великою пильністю приготовляються до вже-віддавна традиційного в програмі навчання цієї ж школи іспиту зрілости — матури.

Отож, уже від початку шкільного року з великою посвятою учителів — опікуна кляси, Оксани Мирської, Марії Климчак, Ірина Гаєцької, Олени Кавчак та під проводом директора школи й рівночасно учителя історії мгр Надії Хойнацької розпочалась гаряча праця підготування до цьогорічних іспитів.

Одночасно, батьки учнів матуральної кляси зобов'язались в якнайбільш урочистий спосіб підготовити та відзначити святковий день завершення навчання та роздачі матуральних дипломів. Створено Комітет, до якого ввійшли всі батьки абітурієнтів та вибрано такий провід: голова — Наталка Завадович, заступник голови — Віра Еліяшевська, писар — Богдан Плешкевич, касир — Роксоляна Полюхович.

Працю розділено на окремі ділянки, які очолили: Б. Плешкевич, В. Еліяшевська, Р. Завадович — видрукування пропам'ятного альбома, Р. Завадович — виготовлення табльо, М. Мельник — удекорування залі, С. Бискош — збірання фондів та координація привітів, Р. Палюхович та М. Ганкевич зорганізування бенкету і забави, А. Акерстром — підготування монтажу прозірок.

У квітні й травні учні успішно відбули дві суботи письмових іспитів і, при участі проф. В. Іванчука з Клівленду, інспектора „Рідної Школи", одну неділю усних іспитів перед повним складом усіх своїх учителів. Хоча всі з дуже великою повагою та увагою входили до іспитової залі, виходили з усмішкою на обличчі, знаючи, що прикладно вив'язались зі своїх зобов'язань. В кінцевому висліді матуральних іспитів усі 10-ро успішно закінчили навчання та стали абітурієнтами 1995 шкільного року.

В суботу, 10-го травня ц.р., під звуки бадьорого маршового фортепіянового супроводу д-ра Яна Хойнацького, цьогорічні матуранти — Ксеня Ганкевич, Христина Акерстром, Руслана Завадович, Петро Бискош, Адріяна Ковальська, Олесь Еліяшевський, Леся Плешкевич, Данило Мельник, Лариса Полюхович, Олег Мисько — парами увійшли до чепурно удекорованої залі Українського Культурного Осередку, усі в вишиваних сорочках та суконках. Їх привітала голова Батьківського комітету Н. Завадович. В своїх теплих словах вона підкреслила важливість українського виховання.

Від імені абітурієнтів слово привіту виголосила Руслана Завадович, після якого члени Студентського сенату перепровадили традиційне передання „Свічечки освіти" учням наступної матуральної кляси. При спільній молитві Владика Михаїл Вівчар, ЧНІ, поблагословив трапезу і побажав усім „смачного". Під час вечері присутні насолоджувались звуками українських пісень при супроводі бандури, які виконали Дарія Діденко, учителька 3-ої кляси української школи.

Святкову частину програми вечора розпочала мгр Н. Хойнацька, яка зложила усім гратуляції за успішне завершення науки.

Так як у багатьох своїх попередніх виступах, Єпископ-емерит Інокентій Лотоцький, ЧСВВ, приятель абітурієнтів від їхнього першого року в школі, виголосив зворушливо глибоке змістом звернення до всіх присутніх і особливо до матурантів. Він закликав усіх докласти старань, щоб майбутність людства, стараннями нових наших поколінь, оминула загрозу, до якої сучасний світ її веде.

З теплими словами побажань виступили голова Т-ва „Рідна Школа" адв. Зенон Форович та інж. Орест Бараник, голова УККА в Чикаго. Мирон Добровольський, від імені Банку „Певність", передав на потреби школи чек на 500 дол. Каса „Самопоміч", яку репрезентував екзекутивний директор Богдан Ватраль, обдарувала кожного абітурієнта грошовою стипендією та зложила 2,500 дол. на дальший розвиток Школи Українознавства Т-ва „Рідна Школа". Грімким „спасибі" подякували учні-матуранти нашим фінансовим інституціям за їхні щедрі подарунки.

Після привітів наступила довгоочікувана всіма достойна хвилина. З великою гордістю в очах та радістю в серці кожний з матурантів отримав свій, тяжкою працею заслужений та довгоочікуваний, диплом.

Зі щирими словами привіту з нагоди завершення навчання та з теплими побажаннями дальших успіхів, директор школи, при співучасті учителів і в атмосфері гучних оплесків, вручила кожному з учнів диплом абітурієнта 1995 року Школи Українознавства „Рідна Школа" в Чикаго. Опісля, від імені абітурієнтів, прощальне слово, повне оптимізму в майбутні успіхи цієї матуральної кляси, виголосила Ксеня Ганкевич. На кінець, при висвітленні короткої програми прозірок, яку опрацювала А. Акерстром, усі присутні мали нагоду пізнати кожного з матурантів.

Батьківський комітет виготовив пропам'ятний альбом, в якому поміщені світлини, власноручно написані біографії кожного учня, побажання та спогади. Цей альбом отримали усі присутні.

Р. Завадович

Союзовий день на „Діброві" біля Дітройту

Учасники Союзового Дня на оселі „Діброва".

В соняшну суботу, 22-го липня ц.р., на цій літній оселі відбулась зустріч союзового активу Округи УНС в Дітройті. Відкриваючи ділову частину зустрічі, голова Округи д-р Олександер Серафин привітав біля пів сотні учасників та розказав про загальний і місцевий стан союзових справ. Наша Округа в біжучому році до цього часу придбала 23 нові члени на суму забезпечення 360,000 дол. Найбільш успішним організатором був знова д-р Атанас Слюсарчук, який своїми щорічними осягами в трьох попередніх декадах запевнив собі місце в історії УНС, а як Фратернаціст 1995 року, вибраний братськими представниками цілої Америки, також місце в історії братського руху в ЗСА. Він придбав дев'ять нових членів; О. Лаврин — три; І. Петришин — три; Г. Корбяк — два; а Г. Татарська, М. Пелехата, І. Прийма, І. Чухрак, П. Залуга і Р. Куропась придбали по одному. Наша Округа отримає 12 стипендій на суму 4,100 дол.

Голова розповів теж про свою участь в нарадах Головного Уряду УНС на Союзівці від 15-го до 18-го травня ц.р.

Після слів голови відбулась дискусія, в якій участь брали: В. Лещук, Г. Папіж, О. Місьонг, О. Марущак, Д. Кошильовський, Г. Корбяк та Р. Лазарчук. Багато уваги присвячено справі важливих і далекойдучих змін, які зайшли в господарстві УНС та які викликують, хоч безпідставні, але поширені від'ємні настрої серед нашого членства та загалу і утруднюють працю відділових секретарів.

При нагоді перегляду суспільно-національних справ присутні висловили признання та подяку д-рові О. Серафинові за його започаткування правного процесу у Федеральній комісії інформацій проти Сі-Бі-Ес за очорнювання українців на програмі „60 хвилин". На цю скаргу покликувався конгресмен Дейвид Боньйор на своєму виступі в Конгресі, вимагаючи розгляду цієї справи від голови комісії. Признання і подяку присутні висловили теж проф. Степанові Віхареві, який від передвоєнного періоду і досі є визначним і провідним діячем нашої громади та Демократичної партії і особистим приятелем конгресмена Д. Боньйора.

В дальшому ході програми: д-р О. Серафин розповів про свої враження із подорожі по південній, центральній та східній Україні, Оля Марущак із мистецьким хистом відчитала кілька гуморесок, а продовж решти дня присутні розважались співами при інструментальному супроводі В. Лещука та вели дружні розмови.

Обід, напитки та печиво підготовили і подавали членкині та члени відділів і Управи Округи УНС: Ярослав і Марія Базюк, Зеня Серефин, Ірина Прийма, Оля Марущак, Мотря Постоловська та Анна Кошильовська.

Роман Лазарчук

Вшанували 90-річчя А. Курдидика

У понеділок, 24-го липня нашому канадському патріярхові журналістичного пера Анатолеві Курдидикові стукнуло 90 років. Його близькі друзі, з якими ювілятові приходилось довгі роки співпрацювати, зібрались вечером 27-го липня в Сіти Гарден Інн, щоб пригадати йому цю дату, бо хоч його високу постать десятки років пригнули долів, то однак цього не сталося з його життєвою наснагою та настановою до праці. Він і далі в рядах активної спільноти, в своїх улюблених клюбах нумізматиків, журналістики, філателії, старшого сеніорату і при тому не покидає пера і дискусії на добірних наукових зібраннях. Він кожночасно активний на всіх його улюблених полях журналістики, літератури і мистецтва.

Отже зібралися представники майже кожної ділянки пера і науки, в яких пройшли довгі роки праці ювілята. Вечіркою проводив мистець Дмитро Фаркавець. Він теж її відкрив з типовим йому гумором і тим самим вніс легку атмосферу вечора. До нього прилучився д-р Т. Снігурович, який одночасно поділився своїми враженнями від великого мистецького знання ювілята, яким він заслужено імпонує навіть високо кваліфікованим мистцям. Ред. Антін Добрянський нагадав приявним великий дорібок редакторський А. Курдидика в крайових та діяспорних часописах та як редактор полемічних статтей та патріотичного слова. Їм обом приходилось довгі роки співпрацювати в редакції „Новий Шлях". Колишній редактор „Українського Голосу" Петро Данилюк підкреслив глибоке знання ювілята української історії Канади, яку він коментував влучно на сторінках української преси. Маестро Ю. Гнатюк підсумував вокальний мистецький вклад ювілята в співацьку культуру українських ансамблів Канади. Д-р Михайло Марунчак привітав А. Курдидика від Української Вільної Академії Наук, якої ювілят є довголітній членом, та підкреслив його співпрацю з цією установою. М. Черевик вітав його від Осередку Української Культури й Освіти. Були і писемні привіти. З гумором відповідав на все ювілят і не робив нікому надії, що його живчик перестане „турбуватися світом". В нього й надалі десятки плянів відносно своєї великої бібліотеки, різних колекцій, спогадів тощо.

Під кінець дозволимо собі додати декілька „впорядкованих" даних до біографії ювілята. Він син священика о. Петра і Стефанії з роди де Остоя Стебельська, народився в 1905 році в Підгайцях. В рр. 1925-28 студіював право на Львівському Університеті. Однак журналістика і література визначили його дальшу життєву стежку. Вже в роках 1928-29 він співпрацював у часописі „Український Голос" в Перемишлі, де стрічаємо також його численні патріотичні вірші, як також друкуються тоді в популярних виданнях Т-ва „Просвіта" у Львові.

В 1934-39 роках співробітничив в щоденнику „Діло" у Львові й одночасно друкувався в львівському „Новому Часі". Не покидав теж літературного пера.

На еміграції співпрацював в часописі „Неділя" в Ашафенбурзі, а прибувши до Канади в 1949 році працював в „Українському Робітнику", якого в роках 1956-59 став співвласником. Переходово працював в редакції „Вільного Слова" в Торонто, щоб опісля перенестися з цілою родиною до Вінніпегу, отримавши працю в „Новому Шляху" (1962-1970). Згодом перейшовши на редакторську працю в часописі „Поступ", де працював 14 років. Тут появлялись його полемічні статті, в яких він громив суспільне свавілля, моральну розгнузданість і проповідував чистий патріотизм та писав про громади українців Канади. Писав також на міжнародні теми великої політики і робив це під псевдонімом „Обсерватор".

А. Курдидик був активним в літературному житті не тільки в Україні, але теж в Канаді. Він член „Літературної Групи" у Львові (1931-1937), знова в Торонто очолив Літературно-Мистецький Клюб. Тут теж влаштував першу зустріч українських мистців Канади й Америки з українським громадянством в Торонто. Він являється співосновником й організатором Спілки Українських Журналістів як також Літературно-Мистецького Клюбу у Вінніпезі (1963-1973). Він член Канадського Пресового Клюбу, Спілки Письменників „Слово", УВАН та інших організацій. Автор численних новель й оповідань, які охоплені в кількох збірках „Осьмак" (1924), „Ясні вогні" (1929), „Маленькі борці" (1932), „Три королі і дама" (1943), „До сонця золотого" (1938), „Записки в буднів" (1979) й інші. Він редактор кількаканадців видань, низки календарів а між ними редактор „Книги мистців". Співпрацював в „Шашкевичіяні" і є автором низки статтей п.з. „Бібліографія Маркіяна Шашкевича в пресі". Нагороджений Шевченківською медалею в Канаді.

М. Г. Мар

„Новий"...

(Закінчення зі стор. 1)

ник є у будові від 1991 року в Німеччині, де Л. А. Молодожанин має майстрів, що виконують фахово його доручення, коли йдеться про більші проєкти. І так саме там виконано на висоту 3.20 метра постать Т. Шевченка у бронзі, яку вже готову перевозять окремим транспортом до Санкт-Петербургу, щоб поставити на 1.60 метра високу підставу з граніту. Про виготовлення цього пам'ятника в роботі біля Мюнхену писала німецька преса, як і при тому про нашого мистця та відвідини в місті його студій і віднайдення після довгих років сестри та її дітей.

Повний життя та енергії мистець, хоча віком вже не дуже і так молодий, передає для використання у нашому щоденнику світлину свого „нового" Шевченка, але ніяк не бажає вміщення своєї світлини. Для нього важливі лише його твори та це, щоб вони ніяк не пропали та щоб про них знало якнайбільше число осіб. Це було причиною чому саме він подарував місто, що стало для нього майже рідним, Вінніпегові, стільки своїх скульптур і тому так важливе для нього тепер поставлення постаті Т. Шевченка саме у тому російському місті, з яким у нього зв'язано стільки споминів.

А тепер важливе для нього щоб про цю подію знало якнайбільше коло українців і тут в діяспорі, і в Україні.

— „Хай їдуть туди українці до „мого" Шевченка та йому кланяються.

А про мене, каже він на закінчення нашої розмови, не треба багато писати. Бачите це так — мистця ніхто не вибирає — це, що він робить — це покликання і важливе залишити по собі якнайбільше творів, які дадуть сьогодні і завтра мистецьке вдоволення тим, що будуть їх оглядати. Тому цей парк у Вінніпегу, тому Шевченко у Вашінгтоні, а тепер тому це один у Росії.

У МИНУЛІ СУБОТУ І НЕДІЛЮ відбулися нові сутички ірляндських католиків з протестантами на вулицях Белфасту. Вони почалися після щорічної паради членів організації „Протестантські підмайстри", яка влаштовує такі паради в католицьких районах ще від XVII сторіччя. Під час сутички поранено 10 цивільних осіб і 12 поліціянтів.Виступаючи на склинаному у цієї причини вічі у Белфасті, Джеррі Адамс, лідер партії Шинн Фейн, яка є політичним крилом Ірляндської республіканської армії, звинуватив Великобританію у навмисному гальмуванні мирного процесу і запевнив, що „ІРА не мовчатиме, якщо ситуація не стане кращою".

МИНУЛОГО РОКУ НАД північним Іраком трапилась жахлива катастрофа, дколи два американські військові літаки-винищувачі типу Ф-15 помилково зістрілили два військові гелікоптери. У згаданій катастрофі згинуло 26 осіб, з того 15 американців і на диво всім до відповідальности за цю трагедію перед військовий суд притягнено тільки капітана Джима Венга, одного із відповідальних контролерів за радари у кабіні винищувача, якого на згаданому суді звільнено від вини. Іншим чотирьом старшинам і двом генералам причетним до тієї катастрофи оголошено догани. Одначе цими днями шеф штабу військово-летунської фльоти ЗСА, ген. Рональд Фоглмен взяв справу згаданих старшин і генералів до поновного розгляду та на майбутні три роки заборонив їм літати.

НОВОУТВОРЕНИЙ НА АТЛАНТИКУ гураган „Фелікс", від неділі вечора, 13-го серпня, загрожує східньому побережжі ЗСА. Хоча „Фелікс" звернув трохи з дороги і найбільшу свою силу кинув на Бермуду, то все ж таки наніс також шкоди східньому побережжі ЗСА від Флориди до Ню Джерзі. Через його непогамовану силу, морські хвилі та небачені водні вири стали дуже небезпечними, зокрема для тих, які відпочивали на морських пляжах Атлантику. Хоча рятувальники попереджували усіх не їти до води, бо це небезпечно, то найшлися такі, що не зважали на перестоводу і стали жертвами. Покищо відомо, що троє осіб втопилося завдяки зрадливим морським хвилям, спричиненим „Феліксом".

У ГАНОЇ, столиці В'єтнаму, відбувся судовий процес над дев'ятьма членами антикомуністичного руху в країні. Двоє з них, Нгуєн Ган Трай і Транг Кванг Лієм, є американськими громадянами. Може саме тому вони дістали найменше з усієї групи: сім і чотири роки тюремного ув'язнення. Керівника групи, відомого в'єтнамського дисидента Нгуєн Дін Гоя, засуджено на 15 років тюрми, оскільки саме він організував підпільний політичний рух, метою якого було повалити комуністичний режим у країні і демократизувати суспільство. Судовий процес мав початися ще у квітні, але в'єтнамська влада боялася, щоб він не вплинув негативно на встановлення дипломатичних взаємин зі ЗСА. Американцям про цей суд сказали лише за один день до його початку.

Філядельфія відзначить День Незалежности України

Філядельфія. — Тут у четвер, 24-го серпня, у приміщенні Українського Освітньо-Культурного Центру відбудеться відзначення Дня незалежности України. На свято запрошено мейора міста Еда Рендела, конгресмена Факса, сенатора Грінліфа та інших представників американського політичного світу. У програмі: вручення грамоти генерал-майорові Миколі Кравцеві, промова проф. Ратгерського університету д-ра Тараса Гунчака, мистецькі виступи Галини Вільхи, сопрано, Олега Чмира, баритон, пріма-балерини Ірини Матіяш-Бойцової, балетмайстра Олександра Бойцова та піяніста Володимира Винницького. Після програми відбудуться коктейл і перекуска у галерії УОКЦ.

Початок о год. 7-ій вечора. Вступ —10 дол., для дітей — 5 дол.

Виставка творів мистців з України та ЗСА під керівництвом Оксани Ванчицької буде відкрита в галерії УОК-Центру від 21-го до 27-го серпня.

Імпрезу святкування незалежности України влаштовує спеціяльно створений для цієї цілі Громадський комітет.

У Філядельфії на оселі „Тризубівка" 27-го серпня відбудеться Фестиваль Незалежности. Початок о год. 12-ій полудня. Інформації про фестиваль можна почерпнути із „Свободи", ч. 155 з 16-го серпня ц. р.

У ЧИКАГО В КУЛЬТУРНОМУ ОСЕРЕДКУ при
2247 West Chicago Ave.
25 червня по 9 липня цього року
з великим успіхом відбулася
виставка картин художника-карикатуриста
ЗОРЯНА ЧЕКАЛЮКА
студента III-го курсу Української Академії Друку
ім. І. Федорова у м. Львові

Тенісові турніри на Союзівці

Тенісова ланка УСЦАК подає до відома, що на літній сезон на Союзівці заплановано такі турніри:

2-4-го вересня — Мистецтва УСЦАК
16-17-го вересня — Клюбові першенства КЛК

У „Свободі" ч. 146 з 3-го серпня 1995 р. в списках Головної Пластової Булави надрукований список жертводавців у пам'ять бл. п. д-ра Семена Мороза, а має бути в пам'ять бл. п. д-ра **Романа Мороза**. Вибачаємося за помилку.

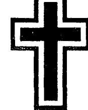
Адміністрація

ГРОМАДСЬКІ ІМПРЕЗИ
Редакційні вістки про громадські імпрези
будуть поміщені у **„Свободі"**
тільки після появи платних оголошень
у щоденнику або „Українському Тижневику".
Редакція „Свободи"

ПЕРШИЙ КУРІНЬ УПСеніорату
ім. О. і С. ТИСОВСЬКИХ
у невимовному смутку
повідомляє Пластове Братство і
громадянство, що 6-го липня
1995 року на 91-му році життя в
Озон Парку, Н. Й. відійшов на
Вічну Ватру

св. п. пластун-сеніор керівництва
ТИМІШ БІЛОСТОЦЬКИЙ
„Кривоносенко"

останній член основник Куреня, к. довголітній член старшини Куреня, заслужений довголітній пластовий, церковний і громадський діяч.
Вічна йому пам'ять!

Старшина і члени 1-го Куреня складають опечаленій дружині і синові покійного щирі вислови найглибшого співчуття.

В Джерзі Ситі відзначать незалежність України

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Тут у четвер, 24-го серпня, о год. 1-ій по полудні посадник міста Брет Шандлер підпише проклямацію і проголосить відзначення містом Дня Незалежности України. Програму провадитиме суддя Роберт Челок.

У неділю, 27-го серпня, в залі церкви свв. Петра і Павла (ріг Берґен аве. і вул. Бентлі) відбудеться святкова академія, на якій виголосить доповідь ґенеральний директор авіялінії України на Америку Микола Кравець. В мистецькій частині виступить група „Фата морґана". Початок академії о год. 1-ій по полудні.

ВАЖНА ІНФОРМАЦІЯ
про оголошення у „Свободі" й „Українському Тижневику" (The Ukrainian Weekly)

З огляду на це, що деякі установи, підприємства чи приватні особи присилають оголошення на невідповідну адресу, буває спізнене поміщення тексту, що спричинює нарікання.

Пригадуємо, що оголошення приймає виключно АДМІНІСТРАЦІЯ ВИДАВНИЦТВА. Всю кореспонденцію і прохання про інформації просимо скеровувати до МАРІЇ ШЕПАРОВИЧ, керівника Відділу оголошень.

Адміністрація „Свободи"

Пам'яті М. Гордійчука

З Києва надійшла сумна звістка — 2-го серпня 1995 року помер видатний музикознавець, професор, доктор мистецтвознавства Микола Гордійчук, якого майже піввікова діяльність пов'язана з Інститутом мистецтвознавства, фолкльору та етнології Національної Академії Наук України. Працю вченого цінили не лише на батьківщині, а й в тих країнах, де розвинуте зацікавлення українською музичною культурою. Ім'я Гордійчука ввійшло в енциклопедії, а його книжки стали джерелом відомостей про композиторів, фолкльор та історію музики України.

Народився М. Гордійчук 9-го травня 1919 року в селі Чорнорудки Ружинського району, Житомирської области. Почуті з гучномовця уривки оперної музики мали таку силу впливу на свідомість юнака, що він самотужки приїхав до Києва здобути музичну освіту. З початком Другої світової війни студент консерваторії був мобілізований на фронт. Напівживого 22-річного Миколу односельці дивом врятували з фашистського табору військовополонених у Білій Церкві. У 1947 році він закінчив історично-теоретичний факультет Київської консерваторії і відразу був прийнятий на посаду наукового співробітника у вище названому інституті. Співпраця з Максимом Рильським, директором інституту, спілкування з Левком Ревуцьким та Борисом Лятошинським, дружба з молодими композиторами Георгієм і Платоном Майбородами, Віталієм Кирейком, поетом Андрієм Малишком вносили в життя і діяльність М. Гордійчука важливий фермент доцільности боротьби за самобутність української культури.

Любов до свого народу мала у М. Гордійчука історичне підґрунтя української демократичної інтеліґенції, без найменшого натяку на елітарну вищість та з невідступним болем за зневагу, трагедії й неславу, яку зносив його народ століттями. Коли його друзі у 70-ліття організували йому поїздку по стежках великих страдників земель українських — Тараса Шевченка та Івана Франка, то взяті з Моринців і Нагуєвичів дві грудки чорнозему були для нього, музики з Полісся, глибокозначним символом.

М. Гордійчук багато зробив, щоб у нелегких умовах підсовєтського життя розвивати національну музичну культуру українського народу, силою незаперечних фактів утверджувати її престиж, невгамовною індивідуальною працею і власним прикладом виховати сотні фахівців-музикологів з нестардантизованим мисленням.

М. Гордійчук записав і видав багато народних пісень, був одним із ініціторів і членом редколеґії багатосерійного видання пам'яток українського фолкльору. Він є автором перших монографій про Пилипа Козицького, Миколу Колачевського, Миколу Леонтовича, Платона Майбороду, Георгія Майбороду, Лесю Дичко, книги про М. Лисенка (у співавторстві). Вчений з дивовижною наполегливістю, навіть упертістю, повертав у науково-культурний обіг одне за одним імена забутих або заборонених музик: І. Рачинського, В. Сокальського, Д. Ревуцького, М. Грінченка, О. Кошиця, Ф. Якименка та інших. Завдяки йому були відредаґовані, опубліковані, а деякі й поставлені на сцені, опери, наприклад, „На Русальчин Великдень" М. Леонтовича, „Алкід" Д. Бортнянського (опублікована 1995 року за автографом твору, який було виявлено у Лондонській бібліотеці).

Так само завдяки зусиллям М. Гордійчука багато творів української церковної музики прозвучало у програмах хорових колективів і серед них (за рукописом) геніяльна „Панахида" Кирила Стеценка; влаштовувалися концерти забутих або заборонених авторів (наприклад, Василя Барвінського, Івана Рачинського, автора першої української симфонії Ванжури та інших); звучали і публікувалися симфонічні та хорові твори композиторів-клясиків, що перебували в рукописах (Симфонія Миколи Лисенка, Прелюд пам'яті Шевченка для оркестри Якова Степового, хори Леонтовича, сольоспіви Ревуцького та багато інших).

Тільки завдяки тактиці музикознавця українська культура збагатилася першою багатотомною „Історією української музики", не зважаючи на перешкоди і небажання деяких партійних і адміністративно впливових осіб, щоб таке видання, а особливо перші три томи, присвячені старовинній та клясичній музиці, побачило світ.

Концептуально важливі дослідження багатьох науковців були здійснені в їхніх кандидатських і докторських дисертаціях під керуванням проф. Гордійчука. Музикознавець ґрунтовно працював над проблемою симфонізму, чудово розуміючи, що розвиток цієї галузі творчости є нерідко мірилом рівня культури народу. Своїми працями він став в оборону великого українського симфоніста Бориса Лятошинського, музика якого в чергову навалу на українську творчу інтеліґенцію в післявоєнний час була ошельмована як „рецидив формалізму" зі спробою визначити самого композитора як „ворога народу". Щире ставлення Гордійчука відчували також талановиті учні композиторські школи Б. Лятошинського — Євген Станкевич. Леонід Грабовський, Леся Дичко, Валентин Сільвестров, Іван Карабиць, Михайло Степаненко та багато інших музик.

Про наукову і цінну культурно-громадську діяльність Миколи Гордійчука ще багато писатимуть. Він жив ідеями відданости своєму народові і все, що було пов'язане з проґресом і спрямуванням до державотворення України як незалежної держави, знаходило у нього підтримку, будь то організація Українського Клюбу в 1960-ті роки чи Рух або Товариство Української Мови ім. Шевченка у 1980-ті роки.

Вже будучи хворим, закінчив писати нову монографію про Леонтовича.

Помер М. Гордійчук у Ворзелі, недалеко від Києва, де Спілка Композиторів України має Будинок Творчости для своїх членів. Там же його й поховали 4-го серпня. Залишив у довічному смутку дружину Софію, сина Ярослава, дочку Оксану, внуку Ганну. Світла пам'ять про М. Гордійчука відгукується жмутком добрих слів у серцях його друзів, учнів, колеґ не лише в Україні, а й в Канаді, ЗСА, західньоевропейських країнах.

У глибокій скорботі клоню голову перед скромною могилою мого вчителя, який особливо любив ту пору, коли половіло жито коло Ворзеля та коли воно чутною йому мелодією колосилося новим врожаєм.

Тамара Булат

* РОЗШУКИ *

Внучка ІРИНА МИКОЛАЇВНА ЩЕРБА (1965), що мешкає в м. Ногліні Сахалінської області розшукує свого дідуся **ЩЕРБУ ЄВГЕНА** (нар. між 1921-1923 рр.) в Сумській області в Україні. Був призваний до Радянської Армії Новгород-Сіверським воєнкоматом. Його син Щерба Микола Євгенович 1943 р. народження мешкає в м. Шостка Сумської області. Звертатися до:
Victor Yaremchuk, 2251 Shenondoah St. North Port, FL 34287

У ТІНЬОВОМУ ОБОРОТІ УКРАЇНИ Є 4 БІЛ. ДОЛ.

Київ. — Підсумки праці органів внутрішніх справ за перше півріччя розглянуто на засіданні колеґії Міністерства Внутрішніх Справ України. Заступник міністра Юрій Вандін підкреслив, що групи, які борються з організованою злочинністю, виловлюють тільки „дрібноту". За його словами, сьогодні в тіньовому обороті України перебуває до чотирьох більйонів долярів.

Пошукування

Хор ім. Олександра Кошиця під дириґентурою маестра д-ра Володимира Климківа приготовляє величаве відзначення 50-річчя свого існування, яке відбудеться в жовтні 1996 року.

У зв'язку з цим пошукуємо колишніх хористів і курсантів Вищих Освітніх Курсів, з яких думка про спільний хор вийшла з того часу.

Просимо всіх, хто співав в хорі під час курсів, чи вже після курсів, коли хор ім. Кошиця формально оформився, зголоситися на нижче подану адресу. Рівночасно якщо вам відомі такі особи, або знаєте їх теперішню адресу, просимо про це повідомити.

50-річний Ювілей — велика оказія і організатори цих святкувань бажають, щоб прийняло участь якнайбільше число бувших хористів і курсантів (а їх є багато розкинених по всіх континентах)та відзначили його величаво разом з теперішніми хористами.

Зголошення і питання про дальші інформації просимо слати на адресу: O. Koshetz 50th Anniversary Celebration Committee, 937 Main Street, Winnipeg, Man., Canada, R2W 3P2.

* ПРАЦЯ *

* FUNERAL DIRECTORS *